

**Onu narahat edən şeyin nə
eldügunu gərə bilmədim.**
Yol həmin nöqtədə aşırımdan
çıxırdı və gördüyüüm
qədərlə səssiz, sakit
şəkildə sehər günəşinin
şüaları altında uzanıb
gedirdi. Kənlüsüz halda iti
konara itələyib təkbaşına
yeriməyə davam etdim.
Yaxşı ki, enun yelumu
kəsməsiylə yavaşlamışdım,
cünki bir neçə addımdan
sonra alınım sərt şəkildə
vurub geriya büdrədim.

"Divar" kitabından hissalar

Marlen Haushofer 1920-ci il aprelin 11-də Avstriyanın Fraunştain, Mölln şəhərində anadan olub. O, naziş rejimi altında dövlət məktəbinə çevrilən katolik gimnaziyasına gedib. 1940-ci ildə Vyanada, sonra isə Qratsda alman dilini və adəbiyyatı üzrə təhsil alıb. O, 1941-ci ildə diş həkimini Manfred Haushoferlə evlənib. 1950-ci ildə boşansalar da, 1957-ci ildə yenidən barişiblar. Yazuçi əri və iki uşağı ilə birləikdə Strey şəhərində yaşayıb.

Yazıcının ilk mətni 1946-cı ildə nəşr edilib. O, romanlar, qisa həkayələr, novel-larla yanaşı, uşaq kitabları və əsərlər yazıb. 1953-cü ildə Dövlət Ədəbiyyatı Təşviq Mükafatına, 1963-cü ildə Əməkdar Mədəniyyət işçisi mükafatı və bir çox başqa ədəbi mükafatlara, o cümlədən, Avstriya Mədəniyyət Mükafatına layiq görülsə də, yalnız ölümündən sonra onun yaradıcılığının təsiri dərin dərəcədə təsdiq edilib, kitabları Qadın Hərəkatının onu yenidən kəşf etməsi ilə böyük uğur qazandı.

M.Haushoferin 1963-cü ildə nəşr olunan "Divar" ("Die Wand") romanı böyük uğurlar qazanaraq yazıçıya şöhrət götürüb. Bu qeyri-adı şah əsərin 2012-ci ildə re-jissör Julian Roman Pölsler tərəfindən filmi da çəkilib.

Sümük xərçəngi ilə mübarizə aparan yazıçı martın 21-i 1970-ci ildə, 49 yaşında Vyanada vəfat edib.

Yazıcının "Divar" adlı kitabından müəyyən hissələri oxucular ilə bölüşürük.

* * *

Bu gün - 5 noyabr, hesabatına başlayıram. Hər şeyi bacardığım qədər əskiksiz yazacağım. Amma bu günün, həqiqətən də, noyabrın 5-i olub-olmadığını da bilmirəm. Keçən qış boyu bəzi günləri qərirmişəm. Həftənin hansı günü olduğunu belə deyə bilmirəm.

* * *

Saatın neçə olduğunu doqquz bilmirəm. Yəqin ki, gündə saat üçə yaxındır. Saatın itib; amma əvvəllər də mənən çox köməyi dəymirdi. Əslində, vaxtı heç vaxt doğru göstərmək istəməyən balaca qızıl qol saati, bahalı oyuncaya idil teke. Bir qolomim, üç sədə karandaşım var. Qolomim, az qala, qu ruyub, sədə karandaşla yazmağı da heç sevmirəm. Yazilar kağız üzərində kifayət qədər qabarq (aydin) görünür.

* * *

Bu hesabat Hüqo ilə başlayacaqdı, cünki onun kolleksiyaya olan həvəsi və ipo-xondriyasi olmasayı, man bu gün burada oturmazdım, yəqin ki, həyatda da olmazdım. Hüqo mənən əmim qızı Luizin əri və çox varlı adam id. Onun sorayı qazan zavodundan gəldi. Bunlar Hüqonun istehsal etdiyi çox xüsusi qazanlar id. Ona tez-tez bu qazanların unikallığının mənşəyini açıq-

lamağıma baxmayaq, tövəsüf ki, unutmuşam. Onsuz mövzuya da aidiyəti yoxdur. Nə iso, Hüqo o qədər varlıydı ki, özüne xüsusi bir şey almış id. Gedib özüne ovlaq orasındı.

Aprelin 30-da Rüttlinqergil məni onlara birləikdə ova getməyə dəvət etdilər. O vaxt iki il idi ki, dən idim, iki qızım, demək olar ki, yetkin idilər, vaxtımı istədiyim kimi bələbə təskil edə bilirdim. Ancaq azadlığımdan az istifadə etdim. Mən həmişə oturaq adam olmuşam, özümü evdə daha rahat hiss etdim. Yalnız Luizin dəvətlərindən nadir hallarda intihə edirdim. Ovlağı vo məşəni çox sevirdim. Üç saatlıq nəqliyyatla səyahət sev-sevə dözdürüm. Həmin aprelin 30-da da dəvəti qəbul etdim. Üç gün qalmış istiyorduk, başqa heç bir qonaq da dəvət edilməmişdi.

* * *

Bələliklə, avtomobilə üç saat yol getdi və Hüqonun itini ovçudan almaq üçün kənddə dayandıq. Vaşaq adlı Bavariya dağ əti Hüqonun idi, amma ovçunun yanında böyümiş və onun torəfindən öyrədilmişdi (torbiyolendirilmişdi).

* * *

Saat üçə yaxın ovlağa çatdıq. Hüqo dərhal yeni orzağı maşının yük yerindən motboxin yanındaki anbara daşımeye başladı.

Mən qaz sobasında qohvə hazırladım və axşamçağı yeməyindən sonra Hüqo yuxulamağa başlayanda Luiz ona bir dəfə də kənddə getməyi təklif etdi. Əlbettə ki, bunu pis niyyətə edirdi. Luiz çox bacarıqlı horəköt edərək idmanın (piyada gəzməyin) Hüqonun sağlamlığı üçün vacib olduğunu iddia etdi. Saat dörd otuzda o, nəhayət ki, Hüqonun razi saldı və onu da özü ilə götürərək zəfər odasıyla yola düşdü.

* * *

Masadan qab-qacağı yiğisidirdim və geyimləri şəkərdən asdım; işimi bitirdikdən sonra evin qarşısında skamyada günəşin altında oturdum. Gözəl, isti bir gün idi və hava proqnozuna görə, soma buludsuz, açıq qalacaqdı. Günaş şəm ağaclarının üstündən yavaş-yavaş ayılırdı, təzliklə batacaqdı. Ovalaq evi sıldırmış dağların altındaki keçidi sonundakı kiçik bir hövzədə (düzənlilikdə) yerləşir.

Orada oturub günəşin axşamçağı şüalarını üzümdə hiss edərək, Vaşaqın gəldiyini gördüm. O, yəqin ki, Luiz itətsizlik etmişdi və Luiz onu coza olaraq geri göndərmişdi.

* * *

Saat yeddiye ev sahiblərin hələ qayıtmamışdı. Bu, praktiki olaraq mümkün də deyildi; doqquzun yarısından tez goləcəklərinin gözəlmərdi. Ona görə də iti yedidirdim, ot və düyü payımı yedim, sonra isə qaz lampasının işığında Hüqonun özü ilə götərdiyi qəzetləri oxudum. Bu isti və sakit atmosferə yuxum goldı. Vaşaq sobanın kənarında çəkilib sakit və momun şəkildə mürküyördü. Qapını kilidlədim və açarı özümlə otağıma apardım. O qəder yorğun idim ki, yorğanın soyuq və nömi olmasına baxmayaq dərhal yuxuya getdim.

Güneşin üzümü vurmağıyla yuxudan oyandım və dərhal dünənki axşam yadına düşdü. Bizdə yalnız bir ev açarı olduğundan (ikinci ovçuda saxlanılırdı), Luiz və Hüqo qayıdında məni oyaltı idilər. Gecə palatarımla pillekənləri aşağı qəçib giriş qapısının kildini açdım. Vaşaq sabırsızlığa qapının açılmasını gözlöyirmiş kimi yənimdən sıvışib bayırı qaçı. Yataq otağına getdim, orada heç kimi tapa bilməyəcəyi-

mo əmin idim, cünki pəncərədə barmaqlıqlar vardi və Hüqo barmaqlıqlı pəncərədən belə keçə bilməzdi. Yataqlara, təbii ki, toxunulmamışdı.

Saat səkkiz idi; gərek ki, kənddə qalıblar. Buna çox tövəccibləndim. Hüqo kənd meyxanasının qonaq otaqlarındaki qısa çarpayılara nifret edirdi və heç vaxt məni gecəni ovladıqda evde tek qoyacaq qəder vecsizlik (ehtiyatsızlıq) etməzdə. Nə baş verdiyini anlaya bilmədim. Yenidən otığımı qaydırıb geyindim. Hava hələ də çox sərin idi və şəh Hüqonun qara "Mercedes"inin üstündə parıldayırdı. Çay dəmləyib, içib bir az isindim, sonra Vaşaqlı kənddə doğru yola düşdüm.

* * *

Nəhayət, keçidin çıxışına çatanda Vaşaqın ağrı və qorxu içinde ulama sosunu eşitdim. Mən oradakı görüntünün qarşısını alan hündür topa ilə yiğilmiş qışlıq odunlarının etrafından dolandım və ondan sonra Vaşaqın orada oturub sizildiyindən gördüm. Ağzından qırmızı tüpürök süzləndi. Əylib onu siğalladım. Titroyrok və sizildiyaraq manə yaxınlaşdı. O dilini dişləmiş, ya da dişini harasa vurmuş olmalydı. Mənimlə getməyə davam etməsin istəyindən qayruğunu sallayıb qabağıma keçdi və bədəni ilə manı geri itəldi.

O narahat edən şeyin nə olduğunu görə bilmədim. Yol həmin nöqtədə aşırımdan çıxırdı və gördüyüüm qədərlə səssiz, sakit şəkildə sehər günəşinin şüaları altında uzanıb gedirdi. Kənlüsüz halda iti konara itələyib təkbaşına yeriməyə davam etdim. Yaxşı ki, onun yolumu kəsməsiylə yavaşlamışdım, cünki bir neçə addımdan sonra alınım sərt şəkildə vurub geriya büdrədim.

Vaşaq dərhal ovvalki kimi sizildəməgə başlaşdı və ayaqlarına yapıldı. Çaşmış halda olımı uzadıb sürüşkən və soyuq bir şeyə toxundum; havadan başqa heç nəyin mövcud ola biləməyəcəyi bir yerdəki sürüşkən, soyuq noyləsə tömən etmişdim. Yenidən tərəddüdə olımı uzadıbm və yənə olım bir pəncərənin şüösüne dayanmış kimi qaldı. Sonra küt bir gurultu eşitdim və yalnız sonradan başa düşdüm ki, bu mənim ürək döyüntülərimdir, qulaqlarımda döyünür. Ürəyim, mən fərqində olmadan, qorxuya düşmüştə.

Yol kənarındaki bir ağacın gövdəsində oturub düşünməyə çalışdım. Bacarmadım. Sanki bütün fikirlər məni tərk etmişdi. Vaşaq mənə yaxınlaşdı, qanlı tüpürəyi palṭarımı damcıladı. Onu siğalladım, sakitleşdi. Sonra da birləikdə sehər aydınlığında eləcə səssiz və işləşən uzanın yola doğru baxdıq.

Düz dəfə yenidən ayağa qalxdım və əmin oldum ki, burada, üç metr qabaqda, haqqıqtən də, mənim irəfiləməyimə mane olan görünməz, sürüşkən və soyuq bir şey var. Bunun duyğusal illüziya olduğunu gəldi ağlma, amma təbii ki, bunun elə bir şey olmadığını bilirdim. Bir az dəliliyi, bu qorxune görünməz şeydən dəha asan qubul edə bilirdim. Amma ağızı qanayan Vaşaq və alnında ağrımığa başlayan işkinlik həqiqəti göstərirdi.

Ağacın gövdəsində nə qədər oturduğumda bilmirəm, amma düşüncələrinin davamlı olaraq əhəmiyyətsiz şəyələrə etrafında fırıldadığını xatırlayıram, sanki bu inanılmaz təcrübə ilə neyin bahasına olursa-olsun, möşəkul olmaq istəmirdim.

Hazırladı:

Nilufər HACILI